

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Työryhmämietinnössä esitetyt tavoitteet tehokkuudesta ja kustannussäästöistä ovat periaatteessa kannatettavia. Esitys on kuitenkin 10 %:n vähimmäisomistusvaatimuksen osalta virheellinen ja vahingollinen. Vähimmäisomistusvaatimus ei tue hallituksen tavoitetta hyödyntää sidosyksiköitä tehokkaasti, eikä se lisää kilpailua eikä siirrä liikevaihtoa markkinoille. Vaikutus erityisesti pienten kuntien osalta on kestämaton niiden menettäessä alueelliset yhteistyömahdollisuudet ja tehokkuushyödyt.

Lakimuutoksen tavoite julkisen sektorin tehokkuuden parantamisesta on ristiriidassa sen käytännön vaikutusten kanssa, eivätkä esitetyt muutokset täytä hallitusohjelman tavoitteita, kuten alueellisen elinvoiman tukemista ja pienten yritysten osallistumismahdollisuuksia kilpailutuksiin. Pienet ja keskisuuret kunnat eivät hyötyisi muutoksista, ja niiden kyky hankkia palveluja kilpailutuksilla heikkenisi muodostaen riskin palveluiden jatkuvuudelle. Samalla markkinahäiriö ja kriisiytyminen vakavasti haittaisivat julkisen sektorin toimintaa. Muutos ei edistä hallitusohjelman säästö- ja kilpailutavoitteiden toteutumista.

Lyhyellä aikavälillä vähimmäisomistusvaatimus aiheuttaa markkinahäiriön, jossa uudelleen järjestäytyvät, usein pienehköt hankintayksiköt kilpailuttavat mittavan määrän saman tyyppisiä hankintojaan lyhyellä siirtymäkaudella. Hankintalain mukainen noin neljän vuoden mittainen kilpailutusyksiö tarkoittaa lisäksi käytännössä sitä, että yritysten on jatkuvasti varattava resursseja tarjouskilpailuihin, mikä nostaa hallinnollisia kustannuksia ja vähentää liiketoiminnan vakautta. Tämä johtaa siihen, että vain suuret, vakavaraiset yritykset pystyvät osallistumaan kilpailutuksiin, jolloin markkinat keskittyvät ja pk-yritysten mahdollisuudet heikentyvät. Pitkällä aikavälillä kilpailun vähentyminen johtanee hintojen nousuun ja palvelutason laskuun. Tällaisessa tilanteessa voi muodostua luonnollisia monopoleja, joissa markkinoilla on vain yksi tai muutama vahva toimija,

joilla ei ole todellista kilpailua. Tämä voi nostaa kustannuksia pitkällä aikavälillä ja heikentää julkisen sektorin neuvotteluasemaa, koska yksittäiset yritykset voivat sanella hinnat ja ehdot ilman vaihtoehtoisia tarjoajia.

Kustannusvaikutusten laskelmien mukaan kuntien ja hyvinvointialueiden yhteishankintayhtiöitä edustava Kustos ry on arvioinut, että ehdotettu kategorinen 10 % vähimmäisomistusvaatimus voivat nostaa julkisen sektorin kustannuksia jopa 600 miljoonalla eurolla vuodessa. Lisäksi muutuskustannusten arvioidaan olevan 3–5 miljardia euroa. Kilpailutettaville markkinoille on virheellisesti arvioitu siirtyvän 15 miljardia euroa liikevaihtoa. Luku on harhaanjohtava, koska se sisältää inhouse-yhtiöiden jo markkinoilta kilpailuttaman liikevaihdon. Mikäli julkisista hankinnoista 90 % toteutettaisiin edelleen nykyisen kaltaisin järjestelyin, uusien kilpailutusten ja markkinaehtoisten hankintojen osuus olisi 10 %. Julkisten hankintojen kokonaisarvo Suomessa on noin 47 miljardia euroa vuodessa, ja jos kilpailutusten lisääminen toisi 5 % säästöt kilpailutettuun 10 % osuuteen, saavutettava säästö olisi 235 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä jää selvästi alle arvioidun 600 miljoonan euron lisäkustannusten, mikä tarkoittaa, että uudistus kasvattaa julkisen sektorin nettokustannuksia, jos kilpailutusten lisääminen ei tuota säästöjä yli 10 %.

Orpon hallituksen hallitusohjelmassa kohdassa 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne on kirjaus: "Hallitus kehittää julkisesti järjestettyjä liikennepalveluita kokonaisuutena yhteistyössä kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa. Varmistetaan, että palveluiden järjestämiseen suunnatuista resursseista saadaan mahdollisimman suuri lisäarvo." Suunniteltu 10% vähimmäisomistusvaatimus muodostaa käytännön ristiriidan liikennepalveluiden kehittämisen tavoitteen kanssa, sillä jotta kuljetusten järjestämiseen suunnatuista julkisista resursseista saadaan mahdollisimman suuri lisäarvo, tulee kuljetuksia voida suunnitella ja järjestää kokonaisuutena. Kuntien ja hyvinvointialueiden kuljetuksia ei voida järjestää yhdessä kokonaisuutena ilman, että sen tekee kaikkien osallisten lukuun toimiva yhteinen toimija. Hyvinvointialueiden toimiessa maakunnallisesti, luonnollisena lähtökohtana myös julkisten liikennepalveluiden kokonaisuutta kuntien osalta tulee tarkastella maakunnan laajuisesti. Tämä ei ole mahdollista 10 % vähimmäisomistusehdon toteutuessa.

Lisäksi tulee huomata, että nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa huomioiden esimerkiksi kauppaa- ja hybridisodan uhka, huoltovarmuuden kannalta kriittisten toimintojen on toimittava nopeasti ja varmasti. Vähimmäisomistusehdon rajaaminen 10 % voi vakavasti vaarantaa huoltovarmuuden erityisesti pienten hankintayksiköiden osalta.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

65 § Markkinakartoitus

Tuomi Logistiikka katsoo, että lakiluonnoksen lähtökohta markkinakartoitukseen kannustamisesta on hyvä. Markkinakartoitus ei kuitenkaan tulisi olla lailla säädetty velvoite, sillä se ei sovellu esimerkiksi tilanteisiin, joissa hankintayksikkö tuntee markkinan tai kiireellisissä tilanteissa.

75 § Hankintasopimuksen jakaminen osiin

Tuomi Logistiikka ei pidä hyvänä ehdotetussa 75 §:ssä olevaa kategorista hankinnan jakamisvelvoitetta, sillä se lisää hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa ja lisää menettelyn kustannuksia.

124 § Hankintamenettelyä koskeva kertomus

Ehdotettu muutos ei ole kannatettava, sillä se on omiaan lisäämään hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa ja lisäämään menettelyn kustannuksia.

125 § Hankintamenettelyn keskeyttäminen

Velvoite keskeyttää hankintamenettely tapauksissa, joissa on saatu vain yksi tarjous ei ole kannatettava. Jo nykyisellään hankintayksiköillä on oikeus keskeyttää hankinta tilanteissa, joissa kilpailua ei ole syntynyt. Tarjousten vähäisyys voi johtua esimerkiksi markkinoilla olevien yritysten vähäisestä määrästä. Mikäli saapunut tarjous on hinnaltaan hyvä ja täyttää tarjouspyynnön vaatimukset, ei uudelleen kilpailuttamalla saada hyötyä vaan päinvastoin; se aiheuttaa turhaa työtä, aikataulun pitkittymistä ja hintojen nousua uudelleenjärjestettävässä tarjouskilpailussa.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Tuomi Logistiikka katsoo, ettei sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskeva vaatimus ole tarkoituksenmukainen eikä toteuttamiskelpoinen. Sidosyksiköiden käytön rajoittamisesta ei ole tehty riittävää vaikutustenarviointia. Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen tulee merkittävästi

lisäämään julkisen sektorin kustannusten nousua, ja tämä kustannusten nousu tulee osumaan erityisesti pieniin kuntiin ja hyvinvointialueisiin. Lisäksi sidosyksiköiden vähimmäisomistusvaatimus asettaa huoltovarmuuden osalta riskin erityisesti pienille hankintayksiköille.

10% vähimmäisomistusta ei ole säädetty missään muussa EU:n jäsenvaltiossa, eikä mekaaninen 10% myöskään vastaa EU:n hankintadirektiivin logiikkaa, jonka mukaan omistajan on käytettävä sidosyksikössään määräysvaltaa. Mekaaninen 10% omistajuus ei takaa määräysvaltaa, mutta toisaalta määräysvaltaa on mahdollista käyttää myös pienemmällä omistusosuudella. On selvää, että määräysvallan olemassaolo on tapauskohtaista ja riippuvainen hankintayksikön hallinnon ja toiminnan järjestämisestä sekä toiminnan luonteesta. Mikäli vähimmäisomistusta koskeva muutos tulee voimaan, on riskinä että vaikka 10% omistus tietyssä sidosyksikössä toteutuisi, ei direktiivin mukaista määräysvaltaa kuitenkaan tosiasiallisesti sidosyksikköön nähden olisi olemassa.

Tuomi Logistiikka Oy yhtyy Kuntaliiton näkemykseen siitä, että pykäläesityksessä ja mietinnön perusteluissa kuvattu säännön ulottaminen tytär- ja osakkuusyhtiöihin jää epäselväksi ja aikaansaa käytännön epäselvyyksiä.

Mikäli 10% vähimmäisomistusehto toteutuu, tulisi sidosyksiköiden ulosmyyntiraja asettaa tasolle, joka osaltaan turvaa hankintayksiköiden toimintaa. Näkemyksemme mukaan ulosmyynnin rajan asettaminen 20 prosenttiin mahdollistaisi sidosyksiköissä olevan osaamisen ja palvelumallien hyödyntämisen laajapohjaisemmin muidenkin kuin määräysvaltaa käyttävien omistajien hyödyksi, millä olisi saavutettavissa tuotannon tehokkuutta ja julkishallinnon tuottavuutta lisääviä vaikutuksia. Hankintalain 15 §:n 1 ja 3 momenttien mukaista sidosyksiköiden ulosmyynnin prosentuaalista rajaa tulisi nostaa siten, että sidosyksikkö saisi harjoittaa enintään 20 prosentin osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Tuomi Logistiikka Oy katsoo, että isoimmilla hankintayksiköillä on resursseja järjestää hankintansa siten, että sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksen vaikutukset ovat niihin nähden hallittavissa. Suurimmat vaikutukset tulevat kohdistumaan pieniin hankintayksiköihin, joilla ei ole resursseja uudelleen järjestää palveluitaan ja joiden taloudellinen tilanne on jo nykyisellään huono. Hankintayksiköt ovat perustaneet monen omistajan yhtiöitä keskittääkseen tietyn toiminnan osaamisen ja jakaakseen toiminnan edellyttämät investoinnit, jotta osakkaiden ei tarvitse kunkin ylläpitää ja kehittää kyseistä osaamista ja tehdä päällekkäisiä investointeja. Vähimmäisomistusta koskeva vaatimus yhdistettynä sisarsidosyksikköjen välisten hankintojen kieltoon aiheuttaa merkittävän osaamispuutteen ja investointitarpeen; ei vain alle 10%:n omistajissa, mutta myös kaikissa muissa sidosyksiköissä, jotka ovat sisarsidosyksikkönsä palveluita käyttäneet.

Esitys on riski alueiden elinvoimalle ja sen suorat ja välilliset vaikutukset olisivat suuria. Ei ole todennäköistä, että sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella saavutettaisiin kustannussäästöjä – sen sijaan on selvää, että hankintayksiköiden kustannukset kasvavat niiden uudelleen järjestäessä toimintojaan.

Tulee huomioida, että julkisomisteiset sidosyksiköt tuottavat palveluja, joiden järjestäminen ei ole taloudellisesti kannattavaa. Lisäksi inhouse-yhtiöillä on merkittävä rooli varautumisessa ja huoltovarmuudessa, mitä tukee niiden omistajien määräysvalta yhtiöön. Varautumista ja huoltovarmuutta ei voi siirtää markkinoiden hoidettavaksi mistä osoituksena viime vuosien koronapandemia, jonka aikana hoitotarviketoimituksia jäi saamatta markkinatoimijoiden priorisoidessa isoja asiakkaitaan muualla maailmassa. Markkinoilla toimivien yhtiöiden toiminnan tarkoitus on tuottaa omistajilleen voittoa, eikä niiden toiminnan logiikka tue hankintayksiköiden edun mukaista toimintaa tilanteissa, joissa hankintayksiköiden etu on vastoin markkinatoimijan liiketaloudellista etua. On huomioitava, etteivät tyypillisesti neljä vuotta kestävät hankintasopimusten sopimuskaudet myöskään ole riittävän pitkiä pitkäkestoisen kumppanuuden toteuttamiseksi, mikä vähentää kaupallisten toimijoiden sitoutumista hankinnan toteuttamiseen sekä lisää riskiä huoltovarmuuden ja varautumisen näkökulmasta.

Tuomi Logistiikka huomauttaa edelleen, että tämänhetkinen arvaamaton maailmanpoliittinen tilanne ei ole hyvä ajankohta toteuttaa sidosyksiköiden omistukseen kohdistuvaa muutosta. Hankintayksiköiden olisi pystyttävä turvaamaan hankinta-logistiikka-ketjunsä varmuus, jatkuvuus ja kustannusten ennakoitavuus.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Tuomi Logistiikka Oy:n liikevaihdosta lähes 90 % on markkinoilta kilpailuttaen hankittuja palveluita ja tarvikkeita. Yhdistelemme yli 400 materiaalitoimittajan ja 1200 palveluntuottajan materiaalivirtoja ja henkilökuljetuksia kymmenille asiakkaille, millä saavutetaan huomattavia kustannusetuja yhteisten kilpailutusten (volyymien), järjestelmien, osaamisen ja logistisen yhdistelyn avulla. Mikäli sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, tulee alle 10%:n omistajien ja sisarsidosyksiköiden järjestää itsenäisesti vastaavasti kilpailutukset, järjestelmät, osaaminen ja logistiikka. Kustannusvaikutus näiden palveluiden itse järjestämisestä ja hankintavolyymien hajautumisesta olisi ko omistajille ja sisarsidosyksiköille arviolta n. 20 %:n kustannusten nousu. Yhtiön palvelun piiriin jääville omistajille kustannusten muutoksen taustalla ovat pysyvät kiinteät kustannukset ja hankintavolyymien pieneneminen, joiden vaikutus hintoja nostavasti on n. 5-10%.

Tuomi Logistiikka Oy tuottaa hoitotarvikkeiden valmiusvarastointipalvelua kahdelle hyvinvointialuekonsernille ja 36 kunnalle. Valmiusvarastointi käynnistettiin palveluna koronapandemian yhteydessä, kun havaittiin, että sairaanhoitopiirien velvoitevarastot eivät

vastanneet pandemian aiheuttamaan suojaustarvikkeiden kulutustarpeeseen. Kuntien osalta varautumista ei ollut tuolloin pääosin tehty ja sitä ohjasi vain 3kk kulutustarvetta koskeva suositus. Nykyisellään valmiusvarastointipalvelulla varaudutaan pandemian lisäksi myös muihin poikkeusolosuhteisiin, jotta yhteiskunnan kriittisten toimijoiden toiminnan jatkuvuus pystytään turvaamaan hoitotarvikkeiden ja logistiikan osalta. Valmiusvarastoitavien tuotteiden määrää ja nimikkeitä ohjataan yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa ja siinä huomioidaan Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen hyvinvointialueiden konsernien ja alueen kuntien tarve poikkeusolosuhteissa. Valmiusvaraston arvon on n. 10M€. Mikäli sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, ei Tuomi Logistiikka pysty tuottamaan valmiusvarastointipalvelua alueen kunnille, vaan kuntien on järjestettävä se itsenäisesti. Itsenäinen järjestäminen omana työnä tai kilpailutuksen kautta on kustannuksiltaan huomattavasti kalliimpaa, koska normaalioloissa kunnat eivät käytä lainkaan valmiusvarastoitavia hoitotarvikkeita. Kilpailutettavien tarvikkeiden hinta kasvaa matalilla volyyymeilla ja valmiusvarastoitavat tuotteet alas kirjattaisiin ja hävitettäisiin keskimäärin kahden vuoden välein niiden vanhentuuessa. Nykyisessä toimintamallissa pääosa valmiusvarastoitavista tarvikkeista saadaan kierrätettyä terveydenhuollon yksiköiden käytössä ilman alaskirjauksia ja kilpailutettavat tarvikkeet sisältyvät Yhteistyöalueen yhteishankintoina tehtäviin hoitotarvikevolyyymeihin.

Yleisesti Tuomi Logistiikka katsoo, että lyhyellä aikavälillä esitetty muutos tulee aiheuttamaan vakavan markkinahäiriötilanteen, jossa uudelleen järjestäytyvät, usein pienehköt hankintayksiköt kilpailuttavat mittavan määrän saman tyyppisiä hankintojaan lyhyellä siirtymäkaudella. Riskinä on, ettei tarjoajilla ole resursseja vastata tarjouspyyntöihin tai etteivät ne koe kiireessä laadittuja tarjouspyyntöjä houkuttelevina eikä tarjouksia hankintoihin saada. Tämä nostaa hankintojen kustannustasoa, heikentää hankintojen laatua ja on omiaan lisäämään laitonta suorahankintaa. Pitkällä aikavälillä esitetty muutos tulee kasvattamaan julkisen talouden kustannuksia, syventämään pienten kuntien taloudellisia ongelmia sekä muodostaa merkittävän ja vaikutuksiltaan arvaamattoman riskin varautumiselle ja huoltovarmuudelle.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Ei ole todennäköistä, että julkinen talous hyötyisi muutoksesta. Ei myöskään ole luultavaa, että pienet tai keskisuuret yritykset hyötyisivät muutoksesta. Todennäköiset hyötyjät olisivat edellä tässä lausumassa esitetysti suuret ja monikansalliset yritykset, joilla on resursseja vastata

tarjouspyyntöihin ja suurten volyymien ansiosta mahdollisuus kustannustehokkuuteen pirstaloituneessa markkinassa.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Tuomi Logistiikka yhtyy Kilpailu- ja kuluttajaviraston eriävään näkemykseen omistusosuusrajoituksen siirtymäajasta. Esitetyt määräajat ovat liian lyhyet. Koska 90 % Tuomi Logistiikka Oy:n liikevaihdosta on markkinoilta ostettua palvelua ja tarvikkeita, johtaisi esitetty määräaika huomattavan lyhyisiin sopimuksiin, mikä nostaisi kilpailutettavien palveluiden ja tarvikkeiden hintoja merkittävästi. Esimerkiksi puhtaiden ajoneuvojen direktiivi edellyttää kilpailutettavasta kokonaisuudesta tietyn osuuden olevan täyssähköautoja, vaatimus edellyttää markkinoilta merkittäviä investointeja ja lyhyillä sopimuskausilla investointien takaisinmaksu ajoitettaisiin niin lyhyelle sopimuskaudelle, että sen vaikutukset hankinnan kustannustasoon olisivat erittäin korkeat. Tuomi Logistiikka painottaa, että maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi olisi niin ikään pidättäydyttävä tekemästä äkkinäisiä muutoksia markkinaa.

Mikäli yhtiöltä hankittavan palvelun liikevaihto sisältää vähintään 50 % markkinoilta hankittavia palveluita tai tarvikkeita, tulisi siirtymäajan olla vähintään 5 vuotta.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Tuomi Logistiikka katsoo, että sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen tulisi säätää seuraavat poikkeukset:

1. 10% vähimmäisomistusta ei sovellettaisi huoltovarmuuden kannalta kriittisiin yhtiöihin.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että vähimmäisomistusprosenttia koskeva lainsäädäntö kirjoitetaan tavalla, joka turvaa huoltovarmuuden. Tuomi Logistiikka viittaa tässä lausunnossaan toteamiinsa syihin ja katsoo niiden perusteella, että suunnitellut muutokset omistusosuusvaatimukseen muodostavat merkittävän riskin huoltovarmuudelle.

2. 10% vähimmäisomistusta ei sovellettaisi hankintoihin, jossa yhtiöltä hankittavan palvelun liikevaihto sisältää vähintään 50 % markkinoilta hankittavia palveluita tai tarvikkeita.

Mikäli hankittavan palvelun liikevaihto sisältää vähintään 50% markkinoilta hankittavia palveluita tai tarvikkeita, on markkina hyödynnetty hankintalain mukaisesti. Käytännössä poikkeus mahdollistaisi

kaikille hankintayksiköille hankintojen volyyymi- ja tehokkuusetuja, joista ne eivät pirstoutuneessa markkinassa pääsisi osallisiksi sekä suojaisi erityisesti pienten hankintayksiköiden palveluja markkinahäiriöiltä. Poikkeus hyödyntäisi myös markkinoita.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Tuomi Logistiikka katsoo, että esityksen vaikutustenarviointi on erityisen puutteellinen huoltovarmuuden osalta nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa. Markkinatoimijoiden hoitamana huoltovarmuus saisi aikaan merkittävän riskin kansalliselle turvallisuudelle mm. tilanteissa, joissa Eurooppa ajautuisi kauppasotaan. Käytännössä jo koronapandemian aikana realisoitui tilanteita, joissa hoitotarviketoimitukset myös Euroopan sisällä jäivät toteutumatta maiden priorisoidessa hoitotarvikkeiden saatavuutta omien rajojensa sisällä. Tuomi Logistiikka toteuttaa varmuusvarastointia omistajilleen. Varmuusvarastointi on nimenomaisesti rakennettu sille oletukselle, etteivät globaalit tai jopa Euroopan sisäiset toimitusketjut toimi tai niissä esiintyy häiriöitä. Varastointi ei ole luonteensa puolesta liiketoiminnallisesti kannattavaa, sillä varastoitavilla tarvikkeilla ei ole vastaavaa menekkiä normaalioloissa, julkisen hankinnan sopimuskaudet ovat lyhyitä ja varastoitavat tuotteet voivat vanhentua. Varmuusvarastoinnin luonteeseen kuuluu, ettei etukäteen voida tietää, milloin ja mitä varastoitavia tuotteita tarvitaan. Näistä syistä varmuusvarastointi tulee toteuttaa sellaisten toimijoiden toimesta, jotka voivat minimoida hävikin ja joiden kykyä varastointiin hankintayksiköt voivat suoraan valvoa ja varmentaa.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

Muutos yhtäältä vähentäisi hallinnollista työtä ja nopeuttaisi hankintaprosessia. Hankintayksiköiden on kuitenkin edelleen varmistettava, että tarjoajat täyttävät soveltuvuusvaatimukset ja että tarjoajat eivät ole syyllistyneet hankintalaissa määriteltyihin rikoksiin, jotka johtaisivat pakolliseen poissulkemiseen tarjouskilpailusta. Vaikka rikosrekisteriotteiden pakollinen vaatimus poistuu, hankintayksiköiden on käytettävä muita keinoja varmistukseksi, että tarjoajat täyttävät lain vaatimukset. Vastuun jäädessä hankintayksiköiden hoidettavaksi on riski siitä, että hallinnollinen työ lisääntyy.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Ehdotettu muutos tulee lisäämään hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa.

Muut huomiot

-

Kivimäki Kirsikka
Tuomi Logistiikka Oy